

Dato	15.09.2004
Dokumentnavn	Forskrifter og demoskoler
Saksbehandler	Harry Rishaug

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Forskrifter for kulturskolevirksomheten Kulturskoler som demonstrasjonsskoler

Det vises til møte i departementet den 30. juni der sentralstyret i Norsk Kulturskoleråd ut fra Stortingets behandling av St. meld. 39 ”Ei blot til Lyst”, ble bedt om å gi sine synspunkter på spørsmålet om forskrifter for kulturskolevirksomheten og et forslag til kriterier for kulturskoler som demonstrasjonsskoler.

Vedlagt et notat (Notat 1) vedrørende spørsmålet om forskrifter, der det også er utarbeidet et utkast til innhold i slike. Fra sentralstyrets side vil vi understreke at dette er et foreløpig forslag fra vår side, som ennå ikke er gjennomgått en ønsket organisasjonsmessig behandling.

Forslaget til kriterier for kulturskoler som demonstrasjonsskoler (Notat 2) vurderer styret som relevant ut fra de kriterier som er lagt til grunn for den eksisterende ordning for grunnskolen.

For begge disse sakene ser vi på vegne av Norsk Kulturskoleråd fram til å møte departementet for en nærmere oppfølging.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan Norsk Kulturskoleråd slik Stortinget uttrykker det ”skal utøve veilednings- og utviklingsoppgaver sentralt og lokalt på vegne av staten ved Læringscenteret” (Utdanningsdirektoratet), ber styret om at dette kan drøftes nærmere mellom kulturskolerådet og Utdanningsdirektoratet.

Vennlig hilsen
Norsk Kulturskoleråd

Harry Rishaug
Direktør

Notat 1 vedrørende forskrifter for kulturskolevirksomheten. Utkast til punkter.

Innledning

Den kommunale musikk – og kulturskolen, tidligere musikkskolen, har en vel 30 – årig historie i Norge. Opprettelsen hadde utgangspunkt i den lokale musikkinteressen og et stort kommunalt engasjement. Musikkskolens formål var å gi et undervisningstilbud i musikk til alle barn og unge, uavhengig av bosted og økonomi, som et frivillig tilbud utenom den obligatoriske skolen. I dag er skolene på god vei til å bli kommunale ressursentra med viktige oppgaver både inn mot grunnskolen og kulturlivet for øvrig.

Musikk – og kulturskolen ble i 1997 lovfestet som et kommunalt ansvar, med frihet til lokalt å bestemme omfang og innhold. Norsk Kulturskoleråd ser at det har ført til store ulikheter i kvaliteten på tilbudet. Selv om mange skoler har utviklet seg godt, ser vi at mange kommuner sliter med å gi skolene gode og helt nødvendige rammevilkår. Det dreier seg om alt fra skolens faglige innhold til styringsstruktur og praktisering av regelverk. Mye av dette skyldes mangel på kompetanse om skoleslaget i kommunen. Slik Norsk kulturskoleråd ser det er det åpenbart et behov for å sikre den faglige kvaliteten på tilbudet for elevene gjennom klarere instruks på en del områder.

Slik loven er utformet sier den ingenting om omfang eller innhold. Det er opp til den enkelte kommune å selv vurdere hvilke tilbud man skal ha ut fra lokale muligheter og etterspørsel. Da loven kom endret den samtidig skoleslagets navn fra musikkskole til musikk – og kulturskole. Fortsatt er det en del skoler som ikke har utviklet innholdet i tråd med denne endringen. Norsk Kulturskoleråd ser derfor et sterkt behov for at man legger inn et minimumskrav til innhold i forskriftene, for eksempel med krav om at det minst tilbys to ulike kunstfaglige uttrykk. Selv om ventelisten i dag er lengst til musikkundervisning, er det ingen grunn til å tro at ikke behovet for å uttrykke seg gjennom andre kunstuttrykk er tilsvarende stort dersom det var anledning og mulighet for det.

I St. meld 40 (1992 – 1993) ”Vi smaa en Alen lange” sluttet Stortingets flertall seg til en målsetting om at musikkskoleelever skulle utgjøre minst 30 % av grunnskoleelever. Dette målet er langt fra nådd, og det til tross for at det er kommet også andre kulturuttrykk inn i kulturskolen. I skoleåret 2003 – 2004 hadde 14,3 % av landets grunnskoleelever en plass i kulturskolen. Statistikken viser videre at det er svært mange barn på venteliste og at en ventetid på flere år er vanlig. Norsk kulturskoleråd finner denne kapasitetssvikten svært bekymringsfullt. Det er i seg selv et problem at skolene ikke kan ta inn alle som ønsker det og det er problematisk at et offentlig, åpent tilbud dermed virker diskriminerende slik ventelistene gjør i dag. For at lovparagrafen skal ha noen funksjon for brukerne, vil det være nødvendig med en forskrift som sier noe om hvor lenge man skal kunne stå på venteliste og hvilke rettigheter man har som søker.

Utviklingen av nivået på skolepengene er et annet område som gir grunn til bekymring. Da Stortinget innlemmet det øremerkede tilskuddet til kulturskolene i kommunenes rammetilskudd, falt også taket på skolepengene bort. Dette har medført at over 50 % av skolene nesten umiddelbart fikk skolepengesatser som ligger langt over det Stortinget har ment var en rimelig pris for tilbudet. Prisøkninger på mer enn 50 % vitner om at man er i ferd

med å tape målsettingen om at dette skal være et tilbud til alle barn og unge, uavhengig av økonomi.

Norsk kulturskoleråd anbefaler derfor at det utarbeides forskrifter til loven og forslag til hvilke elementer som bør være med følger her.

1. Forskrifter til loven bør inneholde noe om:

1. Kulturskolens formål, innhold og utforming
2. Kommunens ansvar
  - a. Kulturskolens omfang
  - b. Skolepenger
  - c. Opptak av elever
  - d. Lokaler
3. Foreldre/brukermedvirkning
4. Retningslinjer/serviceerklæringer
5. Personalet
  - a. Kompetansekrav
    - i. kulturskolens faglige ledelse
    - ii. faglig /pedagogisk bemanning
  - b. Utlysning av stillinger
  - c. Politiattest
6. Forskjellige bestemmelser
  - a. Øvingsopplæring
  - b. Rammeplan for kulturskolen
7. Tilsyn

2. Første utkast til tekst til forskrift

1. Kulturskolens formål, innhold og utforming

Kulturskolens formål er å gi et undervisningstilbud i kunst- og kulturfag til alle barn og unge, uavhengig av bosted og økonomi.

Tilbudet er frivillig, som et supplement til den obligatoriske grunnskolen.

Hovedfag er dans, teater, musikk og visuelle fag, men det kan også gis undervisning i andre relaterte fag, som f.eks. skapende skriving, nysirkus og kulturminnevern
Det er en forutsetning at skolen gir tilbud i minimum to av hovedfagene.

Skolen må gi tilbud om både individuell opplæring og gruppeundervisning/samspill

2. Kommunens ansvar

a. Kulturskolens omfang

Kommunen har ansvar for etablering og drift av kulturskolen. Utbyggingsmønster og driftsformer skal tilpasses lokale forhold og behov.

Hovedvirksomheten må følge skoleåret, men skolen kan i tillegg tilby kurs over kortere perioder

b. Skolepenger

Skolepengenivået må holdes så lavt at ingen søkere faller utenom pga økonomiske årsaker. Kulturskolen bør også ha søskenmoderasjon og friplassordning for barn fra vanskeligstilte familier.

c. Opptak av elever

Det skal ved opptak av søkere så langt råd tas hensyn til barnas ønsker og behov, og en likebehandling i opptaksprosessen. Kommunen har et særlig ansvar for barn med funksjonshemminger, og barn fra minoritetsgrupper.

Dersom søkere til kulturskolen må vente i mer enn ett år for å få et tilbud skal kommunen utarbeide en plan for hvordan ventetiden skal reduseres.

Registrerte ønsker og behov bør også legges til grunn for utbyggingen av kulturskolens undervisningstilbud.

d. Lokaler

Lokalene må ta hensyn til fagets egenart. Der kulturskolen benytter grunnskolens lokaler må det legges til rette for samarbeid om dette. Kulturskolen må så langt det er mulig kunne tilby elevene undervisning innenfor rammen av deres normale skoledag, eller i umiddelbar tilknytning til denne. Kulturskolen må kunne benytte grunnskolens lokaler vederlagsfritt.

3. Foreldre/brukermedvirkning

For å sikre samarbeidet med barnas foreldre skal hver kulturskole ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Foreldrerådet består av alle foreldre til barn og unge i kulturskolen. Samarbeidsutvalget består av foreldre, representanter for brukergrupper/organisasjoner, skoleverket og en politisk oppnevnt representant.

Dersom kommunen velger å organisere kulturskolen som et kommunalt foretak bør man søke å ha samarbeidsutvalgets representasjonsforhold i styret.

4. Retningslinjer/serviceerklæringer

Enhver kulturskole skal ha retningslinjer og serviceerklæring. Disse skal gi opplysninger av betydning for foreldre, brukergrupper eller samarbeidende organisasjoner eller institusjoner.

Retningslinjer/serviceerklæringer skal inneholde bestemmelser om:

- a) eierforhold
- b) formål
- c) opptakskriterier
- d) opptaksperiode og frister, herunder forutsatt optimal tid på venteliste
- e) pris og hvem som fastsetter nivået på skolepengene
- f) Undervisningstilbudets innretning – fagtilbud og målgrupper

5. Personalet

a. Kompetansekrav

i. Kulturskolens faglige ledelse

Hver kulturskole skal ha en rektor som har ansvaret for den faglige og

organisatoriske virksomheten i kulturskolen. Rektor skal ha kunstfaglig høgscoleutdanning i ett eller flere av de fagområder kulturskolen tilbyr. Kommunen kan i særlige tilfeller gi midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet. Det kan knyttes vilkår til dispensasjonen. Departementet gir utfyllende forskrifter.

ii. Faglig /pedagogisk bemanning

Det faglige pedagogiske personalet skal ha relevant faglig og pedagogisk utdanning. Kommunen kan gi tidsavgrenset dispensasjon fra utdanningskravet.

b. Utlysning av stillinger

Kulturskolens eier må ikke i utlysningen etter nye arbeidstakere eller på annen måte kreve at søkere skal gi opplysninger om hvordan de stiller seg til politiske, religiøse eller kulturelle spørsmål, eller om de er medlemmer av lønnskasserorganisasjoner. Eier må heller ikke innhente slike opplysninger på annen måte.

c. Politiattest

Den som skal arbeide i kulturskole skal legge frem tilfredsstillende politiattest. Med tilfredsstillende attest skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn.

Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot barn er utelukket fra arbeid i kulturskolen. Kommunen kan kreve politiattest etter første ledd også for andre personer som regelmessig oppholder seg i kulturskolen. Departementet gir utfyllende forskrifter til dette punktet.

6. Øvingsopplæring

Kulturskolens eier plikter å stille kulturskolen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter som tar utdanning som kulturskolelærer.

Kulturskolens fagpersonale plikter å veilede studenter i slik øvingsopplæring.

7. Rammeplan for kulturskolen

Det vises til Rammeplanen og Stortingets henvisning til denne som et viktig redskap i utviklingen av kulturskolene.

8. Tilsyn

Fylkesmannen (Utdanningsdirektoratet?) fører det lokale tilsyn med kulturskolen etter disse bestemmelser.

Notat 2: Kulturskolen som mønsterskole/demonstrasjonsskole

Norsk Kulturskoleråd finner det naturlig at også kulturskolene innlemmes i ordningen med demonstrasjonsskoler. Begrepet er etablert i skoleverket og det er laget et system for gjennomføring og vurdering. Norsk Kulturskoleråd finner ingen grunn til å innføre et annet og nytt begrep; mønsterskoler, for samme type funksjon innenfor vårt skoleslag.

Norsk Kulturskoleråd foreslår imidlertid å tilpasse kriteriene noe slik at det reflekterer skoleslagets egenart. Det er naturlig å ta utgangspunkt i Stortingets Innstilling S131(2002-2003) og de signaler og ønsker som er gitt om fremtidig utviklingsretning for kulturskolen. Det gjelder blant kulturskolens rolle som ressurscenter i kommunen, erfaringsspredning av samarbeidsformer med SFO og frivillige organisasjoner og at skolene skal reflektere samtidens kulturelle mangfold. Forslag til kriterier bygger derfor på disse elementene i tillegg til viktige oppgaver av innovativ karakter.

Forslag til kriterier til demonstrasjonsskole

1. Pedagogisk og faglig arbeid som vektlegger kreativitet og nytenking.

Aktuell dokumentasjon må vise til oppnådde resultater i forhold til f.eks. metodebruk, utvikling av gode læringsstrategier, entreprenørskap, elevmedvirkning og gode læringsmiljø som motiverer og stimulerer dagens barn og unge til å lære.

2. Utvikling av kulturskolen til et lokalt ressurscenter

Aktuell dokumentasjon må vise resultater fra gode samarbeidsmodeller med grunnskolene, frivillige organisasjoner og kulturlivet ellers. Gode samarbeidsmodeller om kulturskoleundervisning i en utvidet skoledag, modeller for sambruk av lærerressurser og lokaler, og samarbeid om Den Kulturelle Skolesekken vil bli vektlagt.

3. Arbeid med å reflektere samtidens kulturelle mangfold

Aktuell dokumentasjon må synliggjøre resultater i forhold til at undervisningen skal reflektere samtidens kulturelle mangfold, både når det gjelder det flerkulturelle aspektet og moderne uttrykksformer.

4. God og tydelig skoleledelse.

Dokumentasjon må vise til god ressursutnyttning og gode resultater i forhold til fleksibel organisering av opplæringen, god ledelses- og personalutvikling og etablerte arenaer for medbestemmelse.